

efter Placaten af 1806, beregnes Fæstebonden til Fordeel, saa har han ikke hertil nogensomhelst streng Ret; det var snarest til Staten, hiint Beløb skulde hjemfalde, og det er altsaa efter Billighed, det tilstaaes vedkommende Fæstere. Ogsaa den Værdie, som maatte kunne antages at svare til Forskjellen imellem det bestandige Fæstebaand og det til et vist Tidsrum indskrænkede Fæstebaand efter Lovudkastets § 1, vilde komme Fæsterne tilgode. Men der er en endnu vigtigere Betragtning, som ikke maa oversees, nemlig at Billigheden ligeledes gjør sig gjældende ved den i Lovforslaget beregnede Godtgjørelse for den fulde tilbagestaaende Fæstetid. Jeg tillader mig at yttre dette i Modsetning til hvad den ærede Ordfører nylig udtalte om, at det ikke var Mere end simpel Ret, der herved ydedes Fæsterne. Denne Paastand er neppe ganske besøiet. En anden Sag vilde det være, hvis der var Spørgsmaal om at fratage Fæsteren hans Fæstetid, i hvilket Fald der ligesom frem som Ret maatte tilkomme ham fuld Godtgjørelse herfor; men det stiller sig noget anderledes, naar man dreier det om, og siger, at Godseieren skal kunne tvinges, og Fæsteren derimod have det frie Valg. Jeg skal i den Anledning indskrænke mig til at henvise til hvad der er yttret i Indenrigsministerens omtrent nævnte Forslag Side 109. Lovudkastets § 10 gaaer iøvrigt ogsaa ud paa, at der skulde godtgøres Fæsteren Rente og Rentens Rente for den hele Fæstetid, som kan antages at staa tilbage efter en Probabilitets-Beregning over hans og Enkes Levetid.

Forresten har jeg med Hensyn til § 10 kun lidet at tilføie (S. A. Hansen: Den ligger ikke for!). Jo, den gjør (Jo!); den ærede Rigsdagsmand feiler altsaa. Foruden at jeg maa bemærke, at det hele i denne Paragraph opstillede System turde være noget kunstigt, en Indvending, jeg har hørt af meget kyndige og med disse Forhold velbekendte Mænd, vil jeg tillade mig, til hvad jeg nylig yttrede med Hensyn til Godtgjørelsen for Fæstetiden i den fulde, efter en Probabilitets-Beregning, resterende Fæstetid, endnu at føie en Bemærkning, som ganske slutter sig til, hvad den oprindelige Forslagsstiller i sin Tid har udtalt, og som ligeledes jeg fra

en noget anden Side tidligere har berørt, nemlig, at i Virkeligheden har Fæstetiden ordentligviis været ikke saa lidet kortere, end en blot Gjennemsnitsberegning over Levetiden vilde lede til at antage, da det er en bekjendt Sag, at det ingenlunde har været sædvanligt, at en Fæstegaard virkelig er bleven fæsteledig, hvorimod det meget mere har været det Almindelige, at Gaardene, forinden Fæsteledighed var indtraadt, ere gaaede over til andre Fæstere, hvilket tildeels grunder sig paa den særegne Maade, hvorpaa Fæstevæsenet, saaledes som det er fremtraadt i det practiske Liv, er, saa at sige, sammenvoret med Aftægtsvæsenet. Men dette ingenlunde uvigtige Hensyn er ikke taget og kunde — det indrømmer jeg gjerne — vanskeligen tages i Betragtning ved de i Lovudkastets § 10 foreslaaede Bestemmelser. Iøvrigt ere de i Paragraphen opstillede Regler for Beregningen af den sandsynlige Fæstevarighed høist vilkaarlige, Noget, der vistnok heller ikke let kunde være anderledes, naar man tog sig for at ville bringe Hensynet til de her omhandlede Forhold ind under bestemte almindelige Lovregler. Jeg har udtalt, at et Forsøg i denne Retning vanskelig vil kunne lede til noget i legislativ Henseende fyldestgjørende Resultat. Jeg kan heller ikke nægte, at jeg især da Bestemmelserne i Lovudkastets § 10 dog for en ikke lidet Deel hvile paa Billighedshensyn, finder Betænkelighed ved, at der, efter Udkastet, skulde beregnes Fæsterne Rentens Rente tilgode; det turde være, at man derved er gaaet for vidt, og det er navnlig klart, at Analogien af hvad der er bestemt i Loven af 8de April s. A. om Bøndergodsset paa Dommainerne saavel som i den nylig udfomne Lov om Selvetendoms Indførelse paa det Sorø Akademi, Kjøbenhavns Universitet og Communitetet tilhørende Bøndergods, ialtsald ikke kunde komme i Betragtning her, hvor Parterne maatte deles imellem efter ganske andre Regler. I det jeg slutter, skal jeg endnu kun tillade mig en Bemærkning med Hensyn til den sidste Afstemning, nemlig, at, naar jeg afholdt mig fra at stemme over § 8, saa var det alene, fordi jeg, skjøndt jeg afgjort er imod denne Paragraph, dog ikke i Udvalget er gaaet ind paa at stille Ændringsforslag til Paragraphen, og fordi